

HØRING NOU 2019: 23 ⁽¹⁾; NY OPPLÆRINGSLOV

Norsk kulturskoleråds konklusjon

Norsk kulturskoleråd har, helt siden “kulturskoleloven” (§13-6 i Opplæringsloven) ⁽²⁾ ble vedtatt, hatt det klare synet at kulturskolene har sin riktige juridiske plassering i opplæringsloven. Paragraf 13-6 har vært en garanti for at det er et kulturskoletilbud i alle landets kommuner; det er under opplæringsloven at grunnlaget for virkeform, kvalitetsutvikling og elev- og samfunnsnyttene har vært lagt. Vi mener også at det er under denne juridiske føringen at muligheten for «- i tilknytning til kulturlivet» er størst.

Kulturskolerådets entydige anbefaling er at kulturskolen som et lovpålagt skoleslag fortsatt skal være hjemlet i opplæringsloven, gjerne med en forsterkning av dagens lovfesting. For å styrke forventningene om samarbeid mellom kulturskole og grunnskole, bør kulturskolen inngå som en del av grunnopplæringen.

Begrunnelser

1. Noen trekk fra nasjonale styringsdokumenter.

Kulturskolefeltet har gjennom de siste tiårene utviklet seg markant i en mer profesjonell skoleretning. Kulturskolene har blitt en viktig og naturlig del av det helhetlige opplæringsløpet i kommunene. De plasserer seg samme landskap som barnehagene og SFO, som et lovbestemt men frivillig opplæringstilbud med over 5000 høyt kvalifiserte lærere. Dette har vært en bevisst og målrettet utvikling, noe som også er bekreftet og forsterket både av stortinget, regjeringen, utdanningsdirektoratet (Udir) og kunnskapsdepartementet (KD). Ved oppstarten av arbeidet med stortingsmeldingen om barne- og ungdomskultur ⁽³⁾ sa daværende kunnskaps- og integreringsminister Jan Tore Sanner:

«Kulturskolene er den viktigste opplæringsarenaen for barn og ungdom innen kunst og kultur. I arbeidet med stortingsmeldingen om barne- og ungdomskultur vil vi se på hvordan vi kan styrke kulturskolen».

Og i stortingets begrunnelse for å be om en stortingsmelding ⁽⁴⁾ for kulturskolen heter det bl.a.:

«Kulturskolene er en forlengelse av grunnskolens allmenne opplæringstilbud innen praktisk-estetiske fag.»

I regjeringens strategi for praktisk og estetisk innhold i barnehage, skole og lærerutdanning, «Skaperglede, engasjement og utforskertrang (2019)» ⁽⁵⁾ gis kulturskolene en avgjørende rolle for å oppfylle strategiens mål og intensjoner, f.eks.:

«En måte å styrke kompetansen i praktiske og estetiske fag i grunnskolen på kan være å benytte kompetansen til kommunenes kulturskolelærere. Ved nye utlysninger av stillinger har kommunen full anledning til å lyse ut stillinger som er delt mellom kulturskolen og grunnskolen.»

Også på flere andre punkter i denne strategien ses kulturskolene på som en naturlig samarbeidspart både for grunnskole, barnehage og lærerutdanning for å styrke den formelle og reelle estetiske kompetansen.

I kunnskapsdepartementets «Supplerende tildelingsbrev – statsbudsjettet 2020 kap. 275.21. – partnerskap lærerutdanning» datert 20. april 2020 ⁽⁶⁾, kan en bl.a. lese:

«Målet med midlene er å legge til rette for partnerskap mellom læresteder med lærerutdanning, og en lokal lærerarbeidsgiver. Partnerskapene skal inkludere forskning og utprøvende praksis i skole eller barnehage, og kan også omfatte kulturskole. Samarbeidet skal bidra til å styrke praksis og FoU i lærerutdanningene. ... I 2019 ble 10 stipendiatstillinger i Norges forskningsråds ordning for offentlig sektor-ph.d. øremerket lærere tilsatt i undervisningsstilling i skolen. I 2020 ble ordningen utvidet til også å omfatte lærere i kommunal kulturskole».

Udir har i årets oppdragsbrev fra KD fått i oppdrag å utvikle informasjon og synliggjøre kulturskolen samt hjelpe regjeringa å finne løsninger for å få informasjon og oversikt over kompetansen i kulturskolen og bruken av delte stillinger.

I Læreplanverket for grunnskolen, fagfornyelsen 2020 ⁽⁷⁾, om verdigrunlaget, heter det i overordnet del:

«Kunst og kultur omfatter mange skapende og kreative fagområder, som påvirker både våre fysiske omgivelser og samfunnsutviklingen. Estetisk sans utvikles i møte med ulike kulturelle uttrykk, og de bidrar til å løfte fram nye perspektiver. Kunst- og kulturuttrykk har også betydning for den enkeltes personlige utvikling. Kulturelle opplevelser har en egenverdi, og elevene skal få oppleve et variert spekter av kulturuttrykk gjennom sin tid i skolen. I et større perspektiv er skapende læringsprosesser også en forutsetning for elevenes danning og identitetsutvikling. Skolen skal verdsette og stimulere elevenes vitebegjær og skaperkraft, og elevene skal få bruke sine skapende krefter gjennom hele grunnopplæringen».

Det ligger etter Norsk kulturskoleråds syn en selvmotsigelse i at mens grunnopplæringens kommende læreplanverk strekker seg mot kulturskolen for ønsket samarbeid på elev-, lærer- og organisatorisk nivå, så mener NOU-utvalget at kulturskolen skal gå bort fra grunnopplæringen og bevege seg i retning av «kulturlivet elles».

I Kulturskoleløftet, Rapport 2010 ⁽⁸⁾, har regjeringen sett på utfordringer og muligheter som ligger i et styrket samarbeid mellom kulturskolen, grunnskolen og SFO:

«Det er mange og varierte muligheter for samarbeidstiltak mellom grunnopplæring, SFO, kulturskole, frivillige kulturtiltak for og blant barn og unge, som kan styrke både skolens kunstfag og estetiske arbeidsmåter i flere fag (s. 21). Kulturskolelærernes faglige og pedagogiske kompetanse er avgjørende for kulturskolenes kvalitet. Utdanningsinstitusjonene har her et ansvar. Men mange steder ligger den største utfordringen i mangel på kombinerte stillinger som kan bidra til samarbeid mellom kunstfaglig opplæring i grunnskole, SFO, kulturskole, frivillige lag/foreninger m.fl. Det er viktig å få fram slike modeller – og stimulere til erfaringsspredning. På denne bakgrunn anbefaler Kulturskoleutvalget at det legges bedre til rette for kombinerte stillinger i kulturskolen i samarbeid med skoleverket» (s.21).

St.meld. nr. 39 (2002-2003) «Ei blot til lyst – om kunst og kultur i og i tilknytning til grunnskolen» ⁽⁹⁾ sier bl.a. i kap. 3.1.:

«Mange kommuner har bygd opp sine musikk- og kulturskoler til å bli kulturpedagogiske ressursentra i kommunene. Dette innebærer at de har bygd opp en kompetanse slik at musikk- og kulturskolen kan bistå andre aktører som grunnskole, videregående opplæring, andre offentlige institusjoner og kulturlivet ellers i deres arbeid med å realisere sine mål. Dette har disse kommunene sett som god ressursutnytting. De får på denne måten bygd opp ulike typer spisskompetanse i et miljø som i samarbeid kan benyttes av alle»

Norsk kulturskoleråd tror at det å flytte kulturskolene fra opplæringsloven til kulturloven vil undergrave intensjonene i det faglige og strukturelle arbeidet som nå gjøres på utdanningssiden i kommunene, og i arbeidet med å styrke kulturskolen.

Flere av de generelle bestemmelsene i dagens opplæringslov gjelder også for kulturskolene. Dette handler spesielt om kapittel 9 A, § 10-9 og 10-10, § 13-10 og kapittel 15. Det blir tydelig at en flytting av lovforankringen fra opplæringsloven til kulturloven vil medføre at flere bestemmelser må ligge to steder i lovverket. Like tilfeller bør reguleres på samme sted.

2. Noen trekk fra sentrale dokumenter for Norsk kulturskoleråd.

Rammeplanen «Mangfold og fordypning» (2016) ⁽¹⁰⁾ slår fast kulturskolenes samfunnsmandat og verdigrunnlag. Disse knyttes tett opp mot grunnskolens målsetninger.

I rammeplanen finner en også en sterk relevans til Fagfornyelsen 2020 spesielt med fokus på Overordnet del – verdier og prinsipper for grunnopplæringen – Formålet med opplæringen.

Rammeplanen er vedtatt i svært mange kommuner. Ifølge Telemarksforskning sin rapport Kultur + Skole = Sant ⁽¹¹⁾ «oppgir hele 95 % at Rammeplanen er styrende» (s. 92).

Videre peker rammeplanen på at kulturskolenes formål og målsettinger kan bidra til å ivareta Norges forpliktelser som ligger i FNs barnekonvensjon ⁽¹²⁾, særlig artiklene 30 og 31.

Norsk kulturskoleråd spør jevnlig kommunene hva de mener det er viktig at organisasjonen jobber for. Dette er noen svar som ofte går igjen i slike tilbakemeldinger:

- at kulturskolene anerkjennes som skoleslag
- at vi får en sterkere forankring i Opplæringsloven, med tilhørighet til Kunnskapsdepartementet
- at Udir bør få et sterkere mandat for ansvaret med å utvikle den kommunale kulturskolen

Som en konsekvens av dette har Norsk kulturskoleråd de siste årene gjennomført veiledning basert på Udir's «skolebasert kompetanseutvikling»; til nå i 105 kommuner, og fra høsten 2020 vil ytterligere 35 kommuner fases inn i veiledningsordningen.

Gjennom prosjektet «Fremtidens kulturskole» ⁽¹³⁾ samarbeider Norsk kulturskoleråd tett med KS. De har i sitt arbeid et stort fokus på helhet i oppvekstfeltet, bl.a. gjennom utviklingsprogrammet ABSOLUTT ⁽¹⁴⁾. Kulturskolen er en del av rammeverket for denne satsingen. Kultur er viktig for alle mennesker, også for barn og unge. Kulturskolens arbeid må etter vårt syn knyttes tydelig opp mot skole og barnehage, hvor alle barn og unge er, også i fremtiden.

KS' hovedstyre behandlet saken 18.05.20, og vedtok at:

«Kulturskolene må fortsatt forankres i opplæringsloven», bl.a med følgende begrunnelse: «Et argument mot flytting er at forankringen i opplæringsloven bidrar til å sikre og forsterke samarbeidet mellom opplæringstilbudene. Dette er også en hensiktsmessig kopling i lys av at

skolene har et dannelsesoppdrag, i tillegg til et utdanningsoppdrag. I strategien for praktiske og estetiske fag, er kulturskolen en avgjørende aktør for å oppfylle strategiens mål og intensjoner. En fortsatt forankring i opplæringsloven kan også anses å være i tråd med KS sin målsetting om å se kulturskolene som et ledd i en helhetlig samfunnsutvikling.»

3. Eleven i fokus:

Norsk kulturskoleråd mener at det er viktig å merke seg at kulturskolene representerer det eneste sammenhengende utdanningsløpet innen kunst og kulturfag på kommunenivå. Det vil si at elever kan følge kulturskolens undervisning ved siden av øvrige tilbud i barnehage og skole. På den måten legger kulturskolen et godt grunnlag for at elevene kan gå videre til høyere kunstfaglig utdanning. Kulturskolene sitter på kompetanse som skole-Norge ellers i stor grad mangler ⁽¹⁵⁾. Nære og tette profesjonsfelleskap mellom ansatte i grunnskole, videregående skole og kulturskole kan gi svært gode synergier både for elevene og de ansatte.

Alt lovverk om skole og utdanning bør etter vårt syn tilhøre samme departement. Kulturskolens elever/ deltagere omfatter barn, unge og voksne. I samarbeidet med det lokale kulturlivet finansieres kommunens kulturliv for voksne gjennom voksenopplæringsloven og studieforbundenes tilskuddsordninger. Det vil være unaturlig om ikke kulturskolen skulle tilhøre KD, der både øvrig skoleverk, barnehage og voksenopplæring har sine respektive lovverk.

Norsk kulturskoleråd mener at kulturskolens «fødsel» og liv har direkte sammenheng med dens juridiske plassering, og vi stiller et stort spørsmålstegn ved om det ikke vil være både umusikalsk og misforstått å bare slå en strek over det som i sin tid var et enstemmig ønske fra Stortinget. Videre mener vi at kulturskolene både er et viktig kulturpolitisk prosjekt, men samtidig et minst like viktig kunnskapspolitisk prosjekt. Derfor må kulturskolene fremdeles være forankret i opplæringsloven.

Trondheim, 22. juni 2020

Nils R. Sandal /sign
Styreleder

Morten Christiansen
Direktør

REFERANSELISTE:

- 1) NOU 2019-23: <https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/nou-2019-23/id2687171/>
- 2) Opplæringsloven: <https://lovdata.no/dokument/NL/lov/1998-07-17-61>
- 3) Om [Stortingsmeldingen om barne- og ungdomskultur](#)
- 4) Repr.forslag 112 S (2016-2017): <https://www.stortinget.no/no/Saker-og-publikasjoner/Publikasjoner/Representantforslag/2016-2017/dok8-201617-112s/?all=true>
- 5) [Skaperglede, engasjement og utforskertrang](#)
- 6) Supplerende tildelingsbrev – statsbudsjettet 2020 kap. 275.21. – partnerskap lærerutdanning: <https://www.kulturskoleradet.no/nyheter/2020/mai/tatt-inn-i-satsing-pa-samarbeid-i-laererutdanningene>
- 7) [Fagfornyelsen 2020](#)
- 8) [Kulturskoleløftet. Rapport 2010](#)
- 9) [Ei blot til lyst](#)
- 10) [Mangfold og fordypning» \(2014\)](#)
- 11) Telemarksforskning: [Kultur + Skole = Sant](#)
- 12) [FNs barnekonvensjon](#)
- 13) [Fremtidens kulturskole](#)
- 14) [ABSOLUTT](#)
- 15) [Om lærerkompetanse i grunnskolen](#) (Statistisk sentralbyrå)